Ålder, valdeltagande, partiståndpunkt.

Professor HERBERT TINGSTEN slutför här sina valstatistiska studier med en framställning av valdeltagande och politisk inriktning hos olika åldrar.

ÅLDERNS INVERKAN på valdeltagandet har av officiella statistiska myndigheter eller enskilda forskare studerats vid val inom begränsade områden i Schweiz, Tyskland, Danmark, Nederländerna, Förenta staterna och Sverige. Ingen av dessa undersökningar omfattar ett helt land, men de erbjuda likväl intresse på grund av den utomordentliga överensstämmelsen i resultat; relationen mellan ålder och valdeltagande synes överallt vara i huvudsak densamma. Helt generellt kan det sägas att röstningsfrekvensen är lägst i de yngsta årsklasserna, därefter successivt stiger för att nå sin höjdpunkt i åldersgrupperna omkring femtio år; med högre ålder sjunker det politiska intresset åter. Även i detaljer äro de på skilda håll konstaterade tendenserna påfallande likartade.

Den mest omfattande undersökningen på detta område gäller riksdagsvalet i Tyskland i maj 1924. Här fastställdes åldersgruppernas valdeltagande inom olika områden omfattande tillsammans omkring en kvarts miljon röstberättigade. Genom ett differentierat urval sökte man konstatera i vad mån skilda tendenser gjorde sig gällande inom olika områden; sålunda undersöktes staden Nürnberg i Bayern, det övervägande industriella området Borna i Sachsen, landskretsen Hanau i preussiska provinsen Hessen-Nassau med blandad industriell och agrar befolkning samt den övervägande agrara kretsen Lauenburg i Pommern. Totalresultatet av undersökningen, d. v. s. valdeltagandet bland män och kvinnor i skilda åldersgrupper inom samtliga de undersökta områdena, framgår av nedanstående tabell.

Åldersgrupper	Män	Kvinnor
20—24	82,9	80,8
25—29	85,3	81,8
30—34	87,7	83,2
35—39	89,3	84,9
40—44	90,5	85,7
45—49	91,0	84,7
50—54	91,4	82,0
55—59	90,9	81,6
60—64	89,5	77,4
65—69	87,9	72,2
70 och däröver	70,0	58,4

Med stöd av denna tabell och specialuppgifter rörande de olika områdena, som här ej kunna refereras, är det möjligt att fastställa vissa allmänna tendenser. Kvinnorna, som genomgående rösta mindre än männen, uppvisa i det stora hela samma valkurva som dessa, i det att valdeltagandet intill en viss åldersgräns successivt stiger för att därefter avta. Väsentliga olikheter mellan könens röstning kunna dock iakttas. Skillnaden valdeltagande är relativt liten i de yngre åldersgrupperna, men stiger sedan avbrutet för att i de äldsta åldersgrupperna bli mycket betydande; de yngre kvinnorna rösta alltså — i förhållande till genomsnittet inom könen — mer, de äldre betydligt mindre än männen.

En jämförelse mellan de olika områden, som undersökts är på ett par punkter av intresse. Skillnaderna könen och de olika åldersgrupperna emellan äro avsevärt mindre i stads- och industriområdena än i övriga områden. Sålunda var den genomsnittliga skillnaden mellan mäns och kvinnors valdeltagande 5 procent i staden Nürnberg, 7,9 procent i industriområdet Borna, 8,5 procent i det "blandade" området Hanau och 11,1 procent i jordbrukskretsen Lauenburg. Fluktuationerna mellan de manliga åldersgrupperna äro obetydliga i Nürnberg och Borna; skillnaden mellan den grupp som röstade mest och den som röstade minst är i Nürnberg 10,9 procent, i Borna 12,5 procent. Motsvarande siffror för Hanau och Lauenburg äro däremot 20,3 procent och 23 procent. Särskilt påfallande är det låga röstetalet för de äldsta åldersgrupperna i de mera "lantliga" områdena; männen över 70 år röstade omkring 10 procent mindre i Hanau och Lauenburg än i Nürnberg och Borna, under det att de yngsta åldersgrupperna röstade fältigare i de förstnämnda områdena. En jämförelse mellan de kvinnliga valkurvorna ger i huvudsak samma resultat. Skillnaden mellan den grupp som röstade mest och den som röstade minst (överallt den äldsta åldersgruppen) är i Nürnberg 21,9 procent, i Borna 32,4 procent, i Hanau 36,1 procent och i Lauenburg 40,2 procent. I de mera "lantligt" nederbörande område är, desto starkare accentueras den för kvinnorna över huvud fastställda tendensen med kraftigt fallande röstningsfrekvens i äldre åldersklasser. Under förutsättning av att befolkningens fördelning i åldersgrupper var densamma i de undersökta områdena var den genomsnittliga "röstningsåldern" icke oväsentligt högre i stads- och industriområdena än på andra håll, och detta håller i högre grad den kvinnliga än den manliga väljaren.

Valdeltagandet i olika åldrar vid 1932 års andrakammarval i Sverige har undersökts av en enskild forskare, licentiat Radbe (Statsvetenskaplig Tidskrift 1934). Undersökningen omfattar över 50.000 röstberättigade; urvalet av de undersökta distrikten har skett på så sätt att man sökt i möjligaste mån belysa skiljaktigheterna mellan olika delar av landet och områden av olika karaktär — stad och land, jordbruks- och industriområden på landsbygden, industridistrikt och tjänstemanna- och handelsdistrikt i städerna. I det stora hela kan det sägas att undersökningens resultat ådagalägger samma generella tendenser som den nyss refererade tyska undersökningen.

Till de mera intressanta resultaten hör fastställandet av en bestämd skillnad mellan stadsområden av tjänstemanna- och handelstyp — där det konservativa partiet har en stark ställning — och stadsområden av industrityp, där socialdemokraterna dominera. I den förra kategorin rösta de yngre åldersgrupperna relativt litet, under det att de äldre uppvisa ett mycket starkt valdeltagande; maximum uppnås både för män och kvinnor i gruppen 60—64 år. I den senare kategorin är valdeltagandet från början betydande, men sjunker mycket starkt i de äldre åldersgrupperna; maximum ligger för män i gruppen 35—39 år och för kvinnorna i gruppen 40—44 år. Mindre utpräglat för sig samma tendens gällande i förhållandet mellan landsbygdens jordbruks- och industriområden. Slutligen må nämnas att skillnaderna mellan åldersgrupperna valdeltagande i olika delar av landet äro obetydliga.

De nu omnämnda undersökningarna höra till de mest ingående. De här fastställda tendenserna torde emellertid i huvudsak vara av generell karaktär; i viktiga punkter bestyrkas de av en rad liknande utredningar.

I fråga om eventuella skiljaktigheter i politisk inställning mellan skilda åldersgrupper innehåller valstatistiken i regel inga som hålat uppgifter, och endast i undantagsfall kunna med ledning av de i densamma givna uppgifterna några slutsatser dras. På vissa håll har emellertid konstaterats att de yngre väljarna i jämförelsevis stor utsträckning anslutu sig till de mera radikala och extrema partierna.

I Amsterdam undersöktes med utgångspunkt från 1925 års val till andra kammaren denna fråga. I vart och ett av stadens 59 distrikt fastställdes den del av alla avgivna röster som tillfallit de mest radikala, respektive de mest konservativa partierna; vidare beräknades den del av de röstande i varje distrikt som var under 30, respektive över 60 år. Därefter sökte man genom att jämföra dessa tal fastställa huruvida samband förelåg mellan radikalism och ungdom samt mellan konservatism och högre ålder, varvid särskilda jämförelser gjordes för de kvinnliga väljarna. Det visade sig att en bestämd korrelation förelåg mellan ungdom och radikalism (+0,38); i fråga om kvinnlig ungdom och radikalism var korrelationen avsevärt svagare (+0,24). Mellan antalet väljare över 60 år och antalet konservativa röster konstaterades också en viss korrelation.

I Sverige föreligger en speciell möjlighet att vid vissa val göra jämförelser på denna punkt, i det att olika rösträttsålder är stadgad vid val till de församlingar som utse ledamöter av första kammaren och vid val av representativa organ för primärkommunerna samt dessa båda-slags val i stor utsträckning äga rum samtidigt. Det står — enligt gjorda undersökningar — utom tvivel att så gott som alla i det ena valet deltagande även, i den mån de därtill äro berättigade, delta i det andra valet. Det kan sålunda konstateras i vad mån den yngre åldersgruppen (23—30 år) partimässigt skiljer sig från den äldre åldersgruppen (27 års och därröver). Undersökningar ha här gjorts dels i Sveriges officiella statistik, dels i Stockholms stads statistik.

På grundval av dessa och vissa andra undersökningar kunna bestämda tendenser fastställas. Högergepartiet har genomgående större procentuell andel av de äldre än av de yngre väljarna; i genomsnitt synes andelen av den förra gruppen ha varit ungefär 50 procent större än andelen av den senare, stundom (Malmö 1930, Göteborg och Malmö 1933) har den varit dubbelt så stor. Inom mellanpartierna (liberaler och frisinnade, folkpartiet) har situationen varit skiftande, ehuruväl, särskilt under senare år, en viss övervikt för den äldre åldersgruppen kan konstateras. Socialdemokraterna ha i stort sett haft procentuellt flera väljare bland de yngre än bland de äldre, särskilt vid sådana val då de mera radikala socialistiska partierna icke framträtt eller i varje fall icke spelat större roll; stundom ha de yngre "socialistiska" väljarna dock i massor övergivit detta parti för att rösta med mera radikala riktningar (Stockholm 1923). Partierna till vänster om socialdemokraterna ha varit utpräglade ungdomspartier; deras andel av den yngre åldersgruppen har genomgående varit två till tre gånger så stor som den äldre. Detsamma är fallet med den nationalsocialistiska riktning som framträtt huvudsakligen vid valen 1934 och 1935. De givna uppgifterna tyda på att denna riktning till stor del erövrat sitt klientel bland ungdomen inom det konservativa lägret; högerns andel av de unga väljarna har vid vissa tillfällen starkt sjunkit, då nationalsocialismen vunnit terräng (Göteborg och Malmö 1934). I det hela bestyrkes alltså den gamla uppfattningen att ungdomen gärna ansluter sig till extrema riktningar.

I flera andra länder, såsom Tyskland och Italien, har man ansett sig kunna fastställa ett motsvarande förhållande. Sålunda påstås ständigt att under Weimarregimens sista tid de nationalsocialistiska och kommunistiska partierna särskilt skulle ha vunnit anhängare bland de yngsta väljargrupperna; något statistiskt bevis för denna och andra liknande uppfattningar har såvitt bekant dock icke förebragts och torde ej kunna förebringas.

Om en mera generell tendens i angiven riktning föreligger — vilket kan anses sannolikt, men icke bevisat — inställer sig frågan om orsakerna till densamma. Det är möjligt att åldern i och för sig, såsom ofta hävdas, verkar politiskt konserverande, d. v. s. att under i övrigt samma betingelser äldre personer äro mindre tillgängliga för nya och extrema rörelser än yngre. Det är emellertid också möjligt att den politiska differensen mellan åldersgrupperna till stor del beror på sociala skillnader. Det synes exempelvis sannolikt att inom arbetarklassen benägenheten att ansluta sig till en radikal socialistisk linje är störst bland de grupper som äro lägt betalda och lida av osäkra anställningsförhållanden och att dylika grupper särskilt rekryteras bland de yngsta åldersgrupperna. De arbetslösa, som enligt samstämmiga uppgifter gärna gå till extrema, främst radikalt socialistiska partier, torde på många håll i relativt stor proportion ha tillhört de yngsta grupperna. Liknande resonemang skulle kunna föras i fråga om andra socialgrupper.

Herbert Tingsten.

(Professor Herbert Tingstens föregående artiklar om valpolitiska problem i statistisk belysning voro införda i Dagens Nyheter den 2, 6, 11 och 12 september.)

Tänk ekonomiskt.
Har ni råd att jörbise våra priser?

Metoden
i tillverkningen
Systemet
med priserna
har skapat våra stora kostymserier:

	I	II	III
Riks Kr.	35.—	45.—	
Brage Kr.	55.—	65.—	75.—
International Kr.	85.—	95.—	

Saknas Eder storlek och stil ny vi efter mått till samma pris.

A.-B. KLÄDER
SVEAVAGEN 34—36
Filialer: Kungsgatan 55, Vasagatan 5, Götgatan 24, Hornsgatan 66.

Kom in och se vår
kompletta
sängutrustning
för baby
till **35:—**
Lennart Svensson
— SÄNGAVDELNINGEN —
Humlegårdsgat. 13 - Tel. växel 22 27 10

Frey-auktion

Tisdagen den 22 Sept. 1936 med början kl. 10 försäljes å offentlig auktion div. finare lösegendom såsom:
MatsalS-, herrums-, salongs- och sovrumsmöbler, antika och moderna möbler, kristallkronor, pendyler och oljemålningar — Liljefors, Wahlberg, Ancarcrona m. fl. — flygtar och planinon — Kaps, Hoffmann och Rönisch — äkta mattor — Kirman, Tabriz, Boccara m. fl., vackra bords- och kristallserviser — Rörstrand, Gustafsberg —, antikt silver — bägare, ljusstakar, dosor m. m., bordssilver och konstsaker.
Visning: Lördagen den 19 Sept. kl. 16—19.
Måndagen den 21 Sept. kl. 9—15.

FREYS EXPRESS A/B
GREVTUREGATAN 11. Tel. NAMNANROP.

FEL-FILTAR
4: 50, 6: 75, 7: 50, 12: 50.
A.-B. NORRKÖPINGS ULLSPINNERI,
Höfvaget 9. Hantverkargatan 4.

Utnyttja förbättringarna!
Ladda Eder kamera med

den berömda engelska
FLERSKIKT-FILMEN
SELO-film säljes i varje välsorterad fotoaffär.

Frimärks-samlarna
är förtjusta över den nya vackra boken
Mytologiska och religionshistoriska motiv på frimärken
av Rolf Gummesson.
Två samlare skriver:
"... av allra största intresse och värde. Boken borde finnas i alla folkbibliotek... på svenskt språk ensamstående bok."
Docent Gunnar Jarring i St. Dagbladet.
"... mycket lättvärd och intressant... ett förträffligt arbete, rikt på bildningsmoment... mycket gott om fina illustrationer."
Dir. Nils Strandell i Nord. Filatelistisk Tidskrift.
Skaffa Er boken nu, i början av frimärkssäsongen!
Inb. 4: 50.
I varje bokhandel.
SUNDQVIST & EMOND, LUND

ELD I NYBYGGT FARTYG.

GOTEBORG, torsdag.

T.T. Fruktbåten "Baeksland", som byggas vid Götaverken, började på torsdagseftermiddagen av eld. Denna förstörde fullständigt isoleringen, som består av kork och träpanel, i ett av kylustrummen. På grund av den starka hetta elden utvecklade fick brandmanskapet ett synnerligen besvärligt arbete, men efter omkring tre timmar var man herre över situationen. Meningen var att fruktbåten skulle levereras i början av oktober till Svenska Orientlinjen. Då större delen av isoleringen måste förnyas är det sannolikt att leveransen blir något fördröjd.

Folkpartiets friluftsmöten
lördagen den 19 september

Kl. 19

Plats:	Talare:
FLORAS KULLE:	Direktör Harald Mårtens. Folkskollärarinnan, fröken Gerda Levedal
LILLA ESSINGEN:	Civilingenjören E. Paul Wretlind. Tjänstemannen, fil. kand. Nils Netz.
OLOVSLUND:	Sekreterare Arvid Linnäs. Redaktör Ragnar Tomson.
SKARPNÄCK:	Överlärare Karl Steenberg. Ingenjör Harald Emtell.
GRÖNDAL:	Aktuarien, fru Hedvig Dernby. Köpman Alfred Jörle.

Kl. 19.30

HÖGALIDSPARKEN:	Direktör John Bergvall. Stationsskrivare Charles Carlberg.
ÄNGBY:	Folkskolinspektör Olof Ramsjö. Postexpeditören, fru E. Daelander.

Kl. 20

KARLAPLAN:	Läroverksadj., fil. d:r Beth Hennings. Direktör John Bergvall.
NYTORGET:	Grosshandlare Dav. Niklason. Tjänstemannen, fil. kand. Nils Netz.
RÅLAMBSTORG:	Civilingenjören E. Paul Wretlind. Direktör Harald Mårtens.
ÅKESHOV:	Kontorschef Viktor Holmberg. Handelsidkerskan, fru Alma Ekdahl.
ENSKEDE:	Överlärare Karl Steenberg. Ingenjör Harald Emtell.
ASPUDDEN:	Aktuarien, fru Hedvig Dernby. Köpman Alfred Jörle.

Militärmusik.

Folkpartiets Stockholmsavdelning.

KOM MED
till Folkpartiets Stockholmsavdelnings stora offentliga möte i kväll kl. 20. i KONSERTHUSETS stora sal

Korta anföranden av
Folkpartiets ledare, riksgäldsfullmäktigen GUSTAF ANDERSSON, Rasjön: INFÖR AVGÖRANDET.
Tjänstemannen, fil. kand. Nils Netz: Social reformpolitik.
Manufakturhandlare Oscar Baeckman: Näringslivet för folket.
Direktör John Bergvall: Valet och tidsläget.
Läroverksadjunkten, fil. d:r Beth Hennings: Politiken och idéerna.

SÅNG av operasångarna **BRITA HERTZBERG** och **EINAR BEYRON.**

Musik av Kungl. Flottans musikkår.
Dirigent: IVAR WIDNER.
Program:
1. Kungl. Flottans defileringsmarsch ..... Urbach.
2. Festpolonäs ..... Söderström.
3. Sångarfestmännen, arr. av Widner.
4. Du gamla, du fria.
5. Finska rytteriets marsch.

Fritt inträde. **Fritt inträde.**
FOLKPARTIETS STOCKHOLMSAVDELNING.

Folkpartiets mångomtalade succéfilm

med *BIRGIT TENGROTH, BJÖRN BERGLUND* och *HJALMAR PETERS* i huvudrollerna.
visas **i dag kl. 5**
å biograferna
CAPITOL: Kort anförande av *civilingenjör E. Paul Wretlind.*
LYRAN: Kort anförande av *köpman A. Hed-Larsson.*
PUCK: „ „ av *stationsskrivare Eric Breding.*
Fritt inträde.
FOLKPARTIETS STOCKHOLMSAVDELNING.

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.